

สรุปผลการสัมมนาเรื่อง “พ.ร.บ.พันธุ์พืช พ.ศ.2518: ปัญหาอุปสรรคและแนวทางในการปฏิบัติ”

วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2554 เวลา 13.00-15.30 น. ณ ห้อง ศร.3-304

สมาคมเมล็ดพันธุ์แห่งประเทศไทยร่วมกับสาขาพืช ของการประชุมทางวิชาการครั้งที่ 49 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วันที่ 1-4 กุมภาพันธ์ 2554 ได้จัดให้มีการสัมมนาในเรื่องดังกล่าว โดยมีผู้แทนจากกลุ่มควบคุมพันธุ์พืช นายธนศ ปิงสุทธีวงศ์ ผู้แทนจากฝ่ายนิติกร นายปรัชญา วงษา กรมวิชาการเกษตร นายกสมาคมการค้าเมล็ดพันธุ์ไทย นายพาโชค พงษ์พาณิชย์ และผู้แทนผู้ประกอบการรายย่อยในพื้นที่ นายสุขเกษม จิตรสิงห์ เป็นผู้ร่วม

อภิปราย ซึ่งดำเนินรายการโดยนายเกรียงศักดิ์ สุวรรณธราดล ที่ปรึกษาสมาคมเมล็ดพันธุ์แห่งประเทศไทย

ข้อเท็จจริง

- พ.ร.บ. ฉบับนี้ มีเจตนารมณ์ เพื่อให้เกษตรกรได้รับความคุ้มครองอย่างเพียงพอ และผู้ประกอบการค้าพันธุ์พืชสามารถดำเนินกิจการไปด้วยดี ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการส่งเสริม เกษตรกรรมของประเทศให้เจริญรุ่งเรือง และมีผลดีต่อเศรษฐกิจของประเทศต่อไป
- ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมอีก 2 ครั้งคือ เมื่อ พ.ศ. 2535 (เพื่อควบคุมการขยายพันธุ์พืชโดยวิธีอื่นนอกเหนือจากวิธีธรรมชาติ) และ พ.ศ.2550 (เพื่อกำหนดให้หน่วยงานของรัฐที่จัดตั้งขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อการค้าต้องปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยพันธุ์พืชในส่วนที่ เกี่ยวกับเมล็ดพันธุ์ควบคุม พืชสงวน และพืชต้องห้าม)
- มีการออกระเบียบกรมวิชาการเกษตรว่าด้วยการกำหนดแนวทางการสั่งพักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาตตามพระราชบัญญัติที่อยู่ในความรับผิดชอบของกรมวิชาการเกษตร พ.ศ. 2551 ตั้ง ณ วันที่ 21 เมษายน 2551
- สืบเนื่องจากระเบียบกรมฯ ดังกล่าว ทางพนักงานเจ้าหน้าที่จะสุ่มตรวจเมล็ดพันธุ์ที่วางจำหน่าย ถ้าพบฐานความผิดต่อไปนี้
 1. รวบรวม บรรจุเมล็ดพันธุ์ควบคุมในภาชนะบรรจุนอกสถานที่ที่กำหนดไว้ในใบอนุญาต ตามมาตรา 21(1)
 2. รวบรวม บรรจุเมล็ดพันธุ์ควบคุมในภาชนะไม่ตรงตามฉลาก ตามมาตรา 21(2)
 3. รวบรวม ขาย นำเข้า ซึ่งเมล็ดพันธุ์เสื่อมคุณภาพ ตามมาตรา 36
 4. รวบรวม ขาย นำเข้า ซึ่งเมล็ดพันธุ์ปลอมปน ตามมาตรา 37
 5. ไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติหรือกฎกระทรวงหรือประกาศตามความพระราชบัญญัตินี้ ภายหลังจากได้มีการเตือนเป็นลายลักษณ์อักษรแล้ว 1 ครั้ง

ก็สามารถที่จะสั่งพักใช้ใบอนุญาตเป็นเวลา 30 หรือ 60 หรือ 120 วัน ตามครั้งที่พบหรือสั่งเพิกถอน
ใบอนุญาต เมื่อพบครั้งที่ 4

ประเด็นปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน

- การสั่งพักใบอนุญาตเมื่อพบความผิดกับเมล็ดพันธุ์พืชชนิดใดชนิดหนึ่งส่งผลให้ ผู้ประกอบการไม่สามารถจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ของพืชชนิดอื่นๆ ที่ยังเป็นไปตามพระราชบัญญัติได้ ซึ่งเป็นโทษทางการปกครอง
- ผู้ประกอบการที่ได้รับการสั่งพักใบอนุญาต ยังต้องได้รับโทษทางอาญา ซึ่งมีโทษตั้งแต่ปรับไปจนถึงติดคุก แม้ว่าในปัจจุบันยังไม่มีกรณีใดที่ศาลสั่งให้จำคุก นอกจากสั่งปรับเป็นเงินอย่างมาก 1,000 บาท แต่ระหว่างการรอพิจารณาคดีที่ศาล ผู้ประกอบการต้องเข้าอยู่ในห้องขังของศาล ทำให้เสียความรู้สึกอย่างมาก
- ผู้ประกอบการส่วนหนึ่งไม่ได้มีเจตนาแต่ขาดความรู้ความเข้าใจถึงสาเหตุของการเสื่อมคุณภาพและการปลอมปนของเมล็ดพันธุ์
- จากประเด็นปัญหาดังกล่าวส่งผลกระทบต่อเจตนารมณ์ที่ระบุไว้ใน พ.ร.บ. พันธุ์พืช พ.ศ.2518

ข้อเสนอแนะในแนวทางปฏิบัติ

- ควรสั่งพักใช้ใบอนุญาตเฉพาะเมื่อผู้ประกอบการดำเนินการโดยเจตนา
- เพื่อให้ผู้ประกอบการยังสามารถจำหน่ายเมล็ดพันธุ์พืชชนิดอื่นที่ไม่เป็นปัญหาได้ อาจดำเนินการดังต่อไปนี้ 1) ออกใบอนุญาตให้เป็นแต่ละชนิดพืช 2) กำหนดให้ห้ามขายเมล็ดพันธุ์พืชเฉพาะใน lot ที่มีปัญหา
- เพื่อป้องกันไม่ให้เมล็ดพันธุ์เสื่อมคุณภาพเร็ว ควรกำหนดคุณสมบัติของผู้ประกอบการที่จะต้องผ่านการอบรมเกี่ยวกับเมล็ดพันธุ์ด้วย
- ควรแจ้งให้ผู้ประกอบการทราบในทันทีที่ทราบว่าเมล็ดพันธุ์นั้นเสื่อมคุณภาพ เพื่อจะได้เก็บรวบรวมเมล็ดพันธุ์นั้นออกจากการจำหน่าย
- เพื่อให้การดำเนินงานของพนักงานเจ้าหน้าที่เป็นไปอย่างมีคุณภาพและมาตรฐานเดียวกัน ควรจัดทำเป็นคู่มือการทำงานของเจ้าหน้าที่
- ควรจัดตั้งคณะกรรมการร่วมภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อช่วยกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นทั้งในปัจจุบันและที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต
- ควรปรับปรุง พ.ร.บ.พันธุ์พืช พ.ศ. 2518